מד א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה ט:
מה ב מיי' שם הלכה ז:
מו ג ד מיי' שם הלכה ו:
מז ה מיי' שם הלכה י:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא:
ויקרא ו, יח

2. וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקְרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:
ויקרא ו, ז

3. וְקָמַץ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֶתהַ לְחַטָּאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה:
ויקרא ד, לג

מוסף רש"י

(פסחים צו:) בפ' קמא שם, ומנחות שם). ולו: כשלא קבל כזמנו שאבד וכתכבר כאחר הוא נעשה שלמים כדגמקא לן בפסחים (ר"ה ה.): לכל מצות שלמים. שיהא דין כל מומר שלמים עליהן (פסחים שם) כשהוא אומר ואם עז. ולא כתיב שם (מנחות שם): הפסיק הענין. הפסק הוא להפסיק בין כאן לעז (פסחים צו:): הפסיק הענין. שאין לעז דין שלמים למעלה: לימד על העז שאינה טעונה אליה. שיש לה דין בן בקר שאינה טעונה אליה (מנחות שם בכתי"ן). יש מפרשין עז אין לו אליה, וטעות היא בידם שהרי ממקום שהכליות יוצאות היא ניטלת ועוד מה לימד הכתוב שואל ואין לו (פסחים צו:) למותר פסח. בין שהפרש פסחו ואבד ומתכפר באחר ואחר כך נמצא זה, בין שהפרישו מעות לפסחו ואבדו קדושם פסח על טען ואחולו טעלים וניתומתו מן המעות (שם ע. וכעי"ז במנחות שם): שקרב שלמים. במועדו או לאחר הרגל (פסחים ע.): לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר. ופ"ג דעולה נמי ג"כ מן הצאן ומן הבקר, לפיכך כתי שלמים אחי, דהא [נמי] כתיב [נמי] הכולה הפרישה [ולא] נשם כלילי (מנחות פג: מכת"י):

ע"ב מעמוד קודם

עברה זמנו. שעבר הפסח: לא זמנו ולא שנתו. שהפרישם שם לפסחו ואחולו קודם [לפסח]. כגון שאבד קודם תלות והפרישם אחר תחתיו ונמצא זה קדם לו קודם תלות קבע שלמים ופ"ג דעדיין חזי לפסח (מנחות פג: ובכתי"ן): חטאת נחשון. שהקריבו הנשיאים שעירי חטאת בחנוכת המזבח, ולכבי נקט נחשון לרוב הרגלגון. (מנחות נה:) כל המנחות. ולפי' מנחת חוטא: שאין המנחות דומות ליובחים. דבזבחים מוליכה לגג עלי: מעשיה מוכיחין. שהוא מכוך ממקום שנתעלם ממנו ומעשיה רוחצים רכין, מחבת בפה ומעשיה קשין: אבל בזבחים אינו כן. אין לסם מעשה מוכיח שלכך מכני בהו שיוי לגג עלי לפם מוכה: הריבה. מנחת חוטא ומנחת קנאות לכתיב בהו לג יפים עליה שמן: בלולה. שאר מנחות (מנחות ב:) אין כפרה למחים. דמיתמן כיפרה עליהם (מעילה י:) חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם וכו' בשירה. ועלתה לו (לעיל ז.) הני עולות ניתהו. יש דמפרשים עולות ניתהו שטעונים נסכים כעולה מה שאין כן בשאר חטאות, ולפ עיקר הוא שיש חטאת מלוכל דלמתני' בפרק שני מלוק טעונה נסכים, אבל חטאת נזיר לג טעונה נסכים: מתני כולהו לפסולא. לפילו חטאת מלג שחטה לשם חטאת דם פסולה מלסקריע (מנחות ג.) שחטה לשמה לזורק דמה שלא לשמה. לחטאת מיירי דכל שאר זבחים כשרים אלא לשמן אבל חטאת כשחטה שלא לשמה פסולה, וכן פסח שחטאו שלא לשמו, ואם שחט החטאת לשמה לזורק דמה שלא לשמה: וילפינן מחחשבת פיגול. דגמרינן מחשבת פסול שלא לשמה ממחשבת פיגול דעיקרו מעבודה לעבודה (חולין לט.):

ו) מנחות פג:, 2) [פס ג:], ג) תוספתא דמנחות רפ"ק, מנחות ג:, ד) [מנחות ג:], ה) מנחות ג:, ו) חולין לט. ירושל' פסחים פ"ח ה"ב,, ז) עי' רש"י מנחות סג. במתני' ד"ה צפה.

הגהות הב"ח

(ו) גמ' טוס ממינא ה"מ היכא דעיבדה: (2) שם כמתני כשהה מעשה: נ"ב פי' דהכי הוי דיעל מעשה בשיטו בעלים: (ג) שם לפס מעשה מעשה פסולה: נ"ב פי' דהכי הוי דיעל מעשה קדש: (ד) רש"י ד"ה כשהה וכו' הכי היכ כנשחטה לשם: (ה) ד"ה מחבת וכו' דמתוך: (ו) ד"ה טעמא וכו' להכשירה לג יליף מזחת התורה: (ז) ד"ה שיתכפר פה נחשון היינו שיוי בעליס שם ס"ד ומ"ל מ"ם אין וכו' כמתוייב בפרה. נ"ב ע"ל מחילת דף ד' ודף ז' סוף ע"ג: (ח) ד"ה מי נעשית וכו' דכיון: (ט) ד"ה מי ממרי' וכו' לו לילמ' אין כל"ל ומיכא כו' נמחק:

גליון הש"ס

[גמרא אמר רב חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם וכו'. עי' מזר לף כו ע"ב בתוס' ד"ה שהרי לין לחם וכו':]

שינוי נוסחאות

א] לעבדה וכו' ועבדה [בכל הענין ובכת"י] (ש"ס). ג"ל לעיבדה שנתו וזמנו (כי"מ, וכ"ג התוס'): ב] ל"ל חי (*ש"ס): ג] נ"ל אשר תשחט הני (כי"ס). ומפקר דלמ"ל בפ' קמא דמגי' זו: ד] ל"ל מי שמחוייב (*ש"ס): ה] נמ"ל נוסף ואלו בר מינה ואינו שינוי בעלים (ש"ס): ו] איכא דאמר כו' עד עולה היא, כ"מ ליתי: ז] ל"ל כעולה (ש"ס): ח] ל"ל רבא (*ש"ס). וכן משמע בתוס' דף ז ע"ל ד"ה אמר רבא (הגר"י"ב). ועי' בס"י לעיל ג ע"ל ד"ה ת"ש. ט] כמותה תיקו כל"ל (ש"ס): י] והכי מתנינן כו' עד ובעיין לה, כ"מ ליתי. ועי' כ"מ פט"ו מהלכות המוקדשין ה"ו דלמסקנת ס"ס לג הי קטע זה בגמלקמן. ועי' קר"ל ד"ה אמר רב, וכ"ה ע"ו. ובדק"ס כתב שבמשנתנו כתוב"ד: יא] ל"ל אם (ש"ס): יב] ל"ל בשחוטה (*ש"ס): יג] בכי"מ נוסף משום התורה אחת לכל החטאות: יד] שכל וכו' עד חלות, נמחק (צ"ק וק"ע): טו] נ"ל היה עושין חלות, ומיהות עשר עשר נמחק (רא"ם). כ"ג היה באות עשר עשר (שמכ"י): טז] ל"ל שורוחש (*ש"ס): יז] נ"ל ומחשבה (כי"י). כ"ג וכל היכא דמחשבה ניכרת (כי"פ): יח] מזהאת תורת (מ"כ): יט] ל"ל זאת תורת (ש"ס): כ] ל"ל החטאת (*ש"ס): כא] מחוייב (כי"י): כב] ל"ל יין (כי"י, מ"כ, רש"ש): כג] ל"ל ויליפינן (*ש"ס): כד] נ"ל מיכא הכי נמחק (גליון). כ"ג כה"ג (שמכ"י): כה] נ"ל זו היא שהיא מחשבה בשעת עבודה זו כו' (כי"פ). ס"ל שיחשב בשעת אחת העבודות להאכיל לאדם (ש"ס): כו] ל"ל העבודות (ש"ס): כז] ל"ל האי (ש"ס): כח] ל"ל בחטאת בהדיא (רא"ם): כט] ל"ל דרבא (הגר"י"ב, וכ"ה בד"ק): ל] ל"ל מי גרע ועי' ל"ק (הגר"י"ב): לא] נמי לא הוי כל"ל (צ"ק): לב] נכמ"ש סועבר קלמוסם על מיכא שפתייס: לג] מיכא חטאת נזיר או, לכל' מיכן בלקדוש דכא לג מתי בלות, מלג דגזר מחטאת מלוכל נקטיה ולו"ק. נ"ל:

שיטה מקובצת

זריקה אחת לבולן בו'. ולג אמר סולכה אחת לכולן משום דר"ש היא (לקמן דף יג.) דמכשיר בכולן משום זכור ליתי (שבועות יג:) ואפילו לר"ש ד' ניתנין בתוך ד' ויש ניתנין בחוץ אחת, (חוזל) (מ"מן) אין מעשיה מוכיחין דסק קי"ל (לקמן לו:)

חד לעיברה שנתו וזמנו. ס"ה שנתו בלג וזמנו ולע"פ שנשנה עיברה זמנו. ומס יא] שתנו קודם הפסח לשם שלמים כשר ולע"ג לחזי לפסח לחשוב: ממילתייהו. מפסח לחשון: משמיה דמנחת. שם מכס: חטאת ששחטה שלא לשם חטאת נחשון. שעיר חטאת [דתנוכת] הנשיאים: כשרה. נדמיו שלמים: איתיביה רב משרשיא לרבא כו'. תימה מאי קושיא הא רבא הוא דמפרש טעמא דר"ש בריש מנחות (דף ג.) מזחת חוטא ולומר ר"ת דהכא גרסינן רבא ורבה לטעמיה דמשני התם כאן בשיוי קודם כאן בשיוי בעליס ועוד י"ל דאפי' גרסינן רבא הוא לייט דבכי רב לכולהו אמוראי דהתם ולפי' ר"ת קשה דנראה דרב משרשיא תלמידו של רבא היה ולא של רבה ועוד י"ל שרוצה רבא לייט רב משמיה דמגו אפי' כרבנן דפליגי עליה דר"ש לגיש להו מר"ש היה יכול להקשות מתמני' דמנחות לגג ניחא ליה למיפרך מבריית' דאפי' לר"ש דמכשיר לג מזחת חוטא מכשיר וכן משמע מפי' הקונטרס ולע"ג דנפיל דס חטאת (לקמן דף נ.) דרשינן חוטא חטא לכל החטאות וליכא מאן דפליג היינו במידי דכתיבא בהדיא בחטאת גופה דרשינן ליה לכ"ע כגון הני בו] דפרק דס חטאת לגל שיוי קודם לג כתב בחטאת בח] ובריש מזהו מקומן (לקמן דף מח.) דדריש חוטא חטא לכל החטאות וקאמר הניחא למאן דלית ליה חוטא לגג למאן דלית ליה חוטא היינו לר"ש ולקמן גריש מנחות (דף ג.) לרבנן: לשם חטאת נזיר לשם חטאת מצורע. לעיל (דף ו.) מיכא שמעתא מחריתי דרב בט] דאמחק בין שוחט [לשם חטאת] לשוחט לשם עולה: ושם פירשתי מדרבי לרבא למה לי: ושחט אותה לחטאת. לעיל בפירקין [דף ה.] דרשינן ליה למילתא מחריתי ושמא הכא דריש מלג כתיב ושחט לחטאת לחומה: על מי שמחוייב חטאת דטומאה מקדש וקדשיו גרע ממי שאינו מחוייב כלום: מחשבין מעבודה לעבודה. דלמר כגון מזחיטה לזריקה (כמו שיוי בעליס) אבל מזחיטה לקבלה לג דהא מפיגול יליף לה וק"ו דרב מני דיליף משיוי בעליס לג לא) הוי מלג מזחיטה לזריקה כמו שיוי בעליס קבוע כמותה ט] ורב אחא בריה דרבא מתני לה הוי שיוי קדם לגג לממרי' חטאת נחשון כיון דלדורון אתי ולג לכפרה על חטאת הרי היא ד] כשחיטה יב] וכ"ש דשיוי בעליס לג עולה ג] אבל חטאת לג יליף מינה דלא בעי שיוי בעליס כלל ועלו לבעליס. ר"ש פליג ממנחות ומודה בזבחים: מחצה ומרחשת. שני כליס שנשחס מטגניס את המנחות שכל יד] המנחות היו טו] עשר עשר חלות. מחצה לפה ז] ומעשיה קשים ה] מתוך שהכלי לף מעשיה מתפטנין והלוח שוקף את השמן. מרחשת עמוקה ומעשיה רוחצין וכיון שיין השוקף את השמן וכשמניח לתוכם מגיעו עליה גרשה כמו רוחשת טז] **תריסר.** מנחת חוטא שיין בה שמן דכתיב (ויקרא ה) לג יציס עליה שמן: **מעשיה מוכיחין.** דמחצה יז] סיכרת שהיא שקר סבר ר"ש דלג מהניא: **שחיטה לחם לגוף.** וכי שחיט עולה לשם חטאת ליכא לכירת דמשקר הילכך מהניא מחצה כ"ך שמעת"י במנחו"ת: **טעמא כו'.** מלמת מאי לרבי שמעון דמכדר (ו) להיכשירה לג יליף מזחת יח] תורה וכ"ש דמדרבנן קשיא לך לתמרי לף במנחות לג עלו מלמת לג דרבי תורה יט] להכי. ולרבא לתמר לעיל (דף ו.). חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם לשם חטאת נזיר וחטאת מצורע הני ג] עולות נינהו אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה על שמחוייב ד] חטאת כנחשון (ס) בשירה חטאת נחשון עולה היא ה] איבא ו] דאמר אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה (ג) לשם חטאת נחשון פסולה חטאת נחשון עולה ז] היא ולימא חטאת נזיר וחטאת מצורע עיקר חטאת נקט (ס) אמר רב ח] ס חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם לשם חטאת עבודת כוכבים בשירה לשם חטאת נזיר לשם חטאת מצורע כשירה ובעיין לה הכי בעי רבא חטאת חלב ששחטה על מי שמחוייב חטאת דטומאת מקדש וקדשיו מהו מי אמרי' ט] כרת כמותה או דילמא אין קבוע כמותה תיקו: י] איתמר שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה רבי יוחנן אמר ה פסולה וריש לקיש אמר כשירה ר' יוחנן אמר פסולה מחשבין מעבודה לעבודה וילפינן ממחשבת פיגול ור"ל אמר כשירה אין מחשבין מעבודה לעבודה ולא ילפינן ממחשבת פיגול ואזדו לטעמייהו דאיתמר

א) חד לעיברה שנתו וחד לעיברה זמנו ולא שנתו וחד ללא עיברה לא זמנו ולא שנתו וצריכי דאי כתב רחמנא חד הוה אמינא (ו) היכא דעיברה שנתו וזמנו דאידחי מפסח לגמרי אבל עיברה זמנו ולא שנתו דחזי לפסח שני אימא לא ואי כתב רחמנא הני תרתי משום דאידחי להו ממילתייהו אבל היכא דלא עבר לא זמנו ולא שנתו דחזי לפסח אימא לא צריכי: אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה לשום חטאת נחשון כשירה דאמר קרא [1] זאת תורת החטאת (2) תורה אחת לכל החטאות יתיב רבא וקאמר לה להא שמעתא איתיביה רב משרשיא לרבא רבי שמעון אומר (3) כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות ועלו לבעלים לשום חובה לפי שאין המנחות דומות לזבחים שהקומץ מחבת לשם מרחשת מעשיה מוכיחין עליה שהיא מחבת חריבה לשם בלולה מעשיה מוכיחין שהיא חריבה אבל בזבחים אינו כן שחיטה אחת לבולן קבלה אחת לכולן זריקה אחת לכולן טעמא דמעשיה מוכיחין הא אין מעשיה מוכיחין לא אמאי לימא [2] זאת תורת המנחה (4) תורה אחת לכל המנחות אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה על מנת שיתכפר בה נחשון כשירה א] אין כפרה למתים ולימא מת בעלמא הא קמ"ל טעמא דמת הא דחי ב] דומיא דנחשון פסולה ומאי ניהו חטאת נזיר וחטאת מצורע הני ג] עולות נינהו אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה על שמחוייב ד] חטאת כנחשון (ס) בשירה חטאת נחשון עולה היא ה] איבא ו] דאמר אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה (ג) לשם חטאת נחשון פסולה חטאת נחשון עולה ז] היא ולימא חטאת נזיר וחטאת מצורע עיקר חטאת נקט (ס) אמר רב ח] ס חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם לשם חטאת עבודת כוכבים בשירה לשם חטאת נזיר לשם חטאת מצורע כשירה ובעיין לה הכי בעי רבא חטאת חלב ששחטה על מי שמחוייב חטאת דטומאת מקדש וקדשיו מהו מי אמרי' ט] כרת כמותה או דילמא אין קבוע כמותה תיקו: י] איתמר שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה רבי יוחנן אמר ה פסולה וריש לקיש אמר כשירה ר' יוחנן אמר פסולה מחשבין מעבודה לעבודה וילפינן ממחשבת פיגול ור"ל אמר כשירה אין מחשבין מעבודה לעבודה ולא ילפינן ממחשבת פיגול ואזדו לטעמייהו דאיתמר (ח) וכיון דב] לתמרת דרבא נכולהו פסיל ואפילו חטאת חלב לשם חטאת דם כ"ש לשם חטאת דטומאת מקדש וקדשיו: **מי אמרינן כרת כמותה.** והוה ליה מחוייב כפרה כמותו וקרינן ביה עליו ולג על חביבו וחביבו דומיא דיחיד (ט) כו' לתין קבוע כמותו שבא נעולה ויורד: **שחטה לשמה.** שלג מיבד על המחיטה שלג על הזריקה מיבד בשעת שחיטה דהיינו מעבודה לעבודה: **מחצין מעבודה לעבודה.** כלומר מחצה מועלת מעבודה לעבודה בחחצה שלג לשמו: **דילפינן** [בג] **ממחצה פיגול.** דתניא ביה תכי בר] לתנן בפרק שני (לקמן דף מ:) השוחט את הזבח על מנת לזרוק דמו למחר פיגול: **אין מחצין מעבודה לעבודה.** בשלג לשמו לג יליפינן לה מפיגול לתחס עיקר מחצתו המניחה ילידי פיגול זו היא [בה] שיחוד בעבודה זו לעשות עבודה אחרת מן אחת העבודות להתכיל לאחס או למזבח חוץ לזמנו וזריקה מכילא מזבח היא והוא הדין אם מיבד על הקטרת החלב שאינה מן עבודות בו] תילכך לג דמיא לשלג לשמו:

כל הניתנין בחתך ד' שנתנן בחתך אחת כיפר (תוס' שוב): הני עולות ניתהו. ולפ"ז (זה) שיוי בעליס, ולא מפקינן שיוי בעליס שלג ע"כ שיהא למחוייב כפרה כמותו, וכיון דעולה נמי לא לכפרה אחת ע"כ אין מחוייב כפרה כמותו (תוס' שוב): ד"ה ושחט אותה בו' מדלא כתיב ושחט אותה לחטאת אותה. ולכיכ לממר כולה לחני הוא לחתך לע"כ לכתוב ושחט לשותה מחטאת (ת"א, גליון):

השוחט חת הבהמה. של מולין (ג) לעבודת כוכבים ה] ממורה בהגהה כדין זבחי מחים וזבחי מחים ילפינן (ע"ז דף כט:) שם שם מעגלה ערופה: **לזרוק דמה לעבודת כוכבים.** (ועבודת) השחיטה לא נעשית לשם עבודת כוכבים אלא בשעת שחיטה מיבד לעבוד ם] הזריקה לשם עבודת כוכבים ולא זרק: **מחשבין מעבודה לעבודה.** מחשבה היא לענין זבחי מחים ליאסר בהנאה: **דילפינן.** עבודת כוכבים שהיא חוץ ממחשבת פיגול שהוא פגים: **מופרש.** לאכילה: **אין מחשבין מעבודה לעבודה.** ואינה ממורה אלא אם כן שחט לעבודת כוכבים שבשחיטתה עצד עבודת כוכבים או זרק ו] לעבודת כוכבים: **פגים מפגיים.** מחשבת אלא לשמו מפיגול: **כריני שוחט חוץ לזמנו.** ולא חיצד על מנת לאכול ולא על מנת לזרוק או להקטיר אלא על השחיטה **חיצד** יא] סתם חוץ לזמנה כשר דלמו מחשבתה היא יב] לתין זמן אלא בתכילת **אכם** (ד) ומזבח יג] (דזהו) פיגול: **שכן כרת.** התוכל פיגול לתפי לגלמר חייב כרת הוחיל וחמור מהניא ביה מעבודה לעבודה: **כריני שוחטו חוץ למקומו.** אלא חיצד לא על תכילה ולא על זריקה אלא (ה) למר כריני שוחט חוץ למקומו כשר להא חזינן דבמקומו הוא שוחטו ועוד דבתכילת אכם או מוצה תלה רחמנא לחוץ למקומו וחוץ לזמנו דכתיב ואם תאכל יאכל וגו' וילפינן חוץ למקומו וחוץ לזמנו מהתי קרא לקמן ו] : **על מנת לזרוק דמו חוץ למקומו** (ו) **כו' פסול.** (בפרק שני) יד] והשתא ליכא למפרך שכן כרת אתין חייבין כרת על תכילתן כדתניא לקמן [בפרק שני] (דף כח.): **שחט לשם פלוני כשר.** לתין ציווי חל על השחיטה אלא שייך שם בעלים אלא על הכפרה והיינו לתמרן לעיל (דף ז.) לשיווי בעלים אינו בד' עבודות: **לא תאמר בוריקה.** מחשבין [בו] אלא לשמו לדניען ליה (ו) לעיל בכולהו בז] עבודות: **משחיטה וקבלה.** ומה שחיטה שכשרה בזר פסולה בשאר זריקה אלא לא כל שכן כי יז] פרכת מה לשחיטה שכן פוסלת אלא לשם מוכלין בפסח קבלה תוכיח: **דאין מחשבין מעבודה לעבודה.** אלא זריקה גופה בעי מיחשב: **ודלמא.** להכי כתבינ לאשמועינן רבותא דמחשבין מעבודה לעבודה [אלא] יח] בשעת זריקה גופה בעי מחשב אלא לתפי' לא תיצד על הזריקה בשעתה אלא בשעת שחיטה הוא מחשבה: **אם כן.** דמחשבין אתא לאשמועינן שאפוך קרא מיניה ותיתי דמחשבין מקל וחומר דרב אלי אליעזר אומר אף (את) האשם: תניא שאם אמר בריני שוחט לשם פלוני כו': **ותידך.** רבי יוחנן פריך הכי אלא נפקא לן זריקה מקל וחומר דקבלה ושחיטה: **מה להלן כו'.** אלא יתירא הוא דליליף מיניה דאין מחשבין: **הפאת מיפא בשלמים קיימין.** דבשלמים כתיבי מחשבה אלא לשמו יט] הלכך מצי למילף זריקה משחיטה וקבלה וליכא למיפרך לפון דשלמים לא בעי לפון ולימהנו פנימיות: **אבן דמה למעלה.** מאחר דאשכחן בשחיטה דבעי לשמה ולא בעי לשמה אלא בעי שלא לשם פסול אחר אימא נמי בזריקה נמי הכי: **מה לשחיטה שכן.** שהרי אם שחט לשם פסול אחר כשר: **ומה לזריקה שכן.** שהרי אם זרק לשם פסול אחר כשר: **ת"ל.** לעיל מהכא: **לא תאמר בוריקה.** דאין מחשבין מעבודה לעבודה: **אבל פגים מפגיים.** דאין מחשבין מעבודה לעבודה אלא מפיגול לפגול: **ומה לשחיטה שכן.** דאין מחשבין מעבודה לעבודה: **מה לזריקה שכן.** דאין מחשבין מעבודה לעבודה: **אבן דמה למעלה.** מאחר דאשכחן בשחיטה דבעי לשמה ולא בעי לשמה אלא בעי שלא לשם פסול אחר אימא נמי בזריקה נמי הכי: **מה לשחיטה שכן.** שהרי אם שחט לשם פסול אחר כשר: **ומה לזריקה שכן.** שהרי אם זרק לשם פסול אחר כשר: **ת"ל.** לעיל מהכא: **לא תאמר בוריקה.** דאין מחשבין מעבודה לעבודה: **אבל פגים מפגיים.** פסול דמחשבת פיגול אלא לשמו מפי

חטאת נאמר בה היא. נכמה מקומות משמע דמדכתיב היא נפקא לן עכובא ותימה דלעיל נפקא לן מקראי מחכינא ולעיל (דף ה:) פירשתי: **הרי הוא אומר בחטאת באשם.** נמשם מצינו כתיב והוה מצי למילף משם מחטאת בגזירה שוה דעון מחטאת דשמיעת קול דהא למותרת נדבה גמירי [ב] ומין ג"ם למחלה כדאמר בריש מנחות (דף ד.) ונלע לי לאו היקשא הוא ממעט משם מאומה: **מה להצד השוה שבהן שכן צד ברת.** ומ"ג דמשם תלוי נמי בא על כרת אינו בא לכפר אלא להגן ולכי מתיידע מייתי חטאת וה"ג הוה מצי למימר [ג] שכן נאכל נעבוד: **מחטאת דשמיעת הקול.** ולכאי למיפרך מה לשם

חזורני [א] חלילה חזר רבי אליעזר ודנו דין אחר חטאת נאמר בה היא בשחיטה [ב] לשמה כשירה שלא לשמה פסולה ופסח נאמר בו הוא בזביחה [ג] הוא לשמו כשר שלא לשמו פסול אף אשם נאמר בו הוא הוא לשמו כשר שלא לשמו פסול אמר לו רבי יהושע פסח שלא לשמו פסול אבל [ד]אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין והוא עצמו שלא הוקטרו אימורין [ד] **כשר אמר לו** [ג]**ר' אליעזר הרי** [ה] **אומר** [ו]**בחטאת באשם** [ו] **מה חטאת** שלא לשמו פסול אף אשם שלא לשמו פסול אמר מר אמר לו ר' יהושע חוזרני חלילה ולמיהדר דינא ולייתי במה הצד משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן (ו) **צד ברת אמר** [ז] **לו ר' יהושע לא** אם אמרת בחטאת שכן דמה למעלה ולימא ליה לא אם אמרת בחטאת שכן נכנס דמה לפני ולפנים בחטאות החיצונות קאמרינן שאם נכנס דמה [ח] [לפני] ולפנים פסולה איה ליה לרבי אליעזר אף האשם (ט) שכן מכפרת על חייבי כריתות מחטאת [ט] **דשמיעת הקול שכן** טעונה ארבע מתנות [י]**כרבי ישמעאל דאמר** כל הדמים טעונה [י] ארבע מתנות [יא] (שכן טעונה על ארבע קרנות וליטעמיך האיכא ארבע [יב]**חד מתרי תלת טעמי נקט אמר מר אמר לו ר' יהושע לא אם אמרת** [יב] לימא ליה רבי אליעזר אשם נמי דמו למעלה אבי [יא]אשם דמו למעלה לא מצית אמרת ק"ו מעולה ומה עולה שהיא כליל [ב]דמה למטה אשם שאינו בכליל לא כל שכן מה לעולה שכן אינה מכפרת חטאת העוף תוכיח מה לחטאת העוף שכן אינה מין זבח עולה תוכיח לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן קדשי קדשים ודמן למטה אף אני אביא אשם שהוא קודש קדשים ודמו למטה א"ל רבא מפרזקיא לרב אשי ולפרוך מה להצד השוה שבהן שכן אין להן קצבה תאמר באשם שיש לו קצבה אלא היינו טעמא דרבי אליעזר דאמר קרא [ב]הכהן המחטא אותה אותה דמה למעלה [ג] ואין דמו של אחר למעלה אי הכי חטאת [ג] נמי נימא [ג]אותה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה הא שאר זבחים בין לשמן בין שלא לשמן כשרין [ד] ההוא אותה לאו דוקא דהא שייר פסח הכא נמי לאו דוקא דהא שייר עולת העוף בזביחה מיהא לא שייר מידי ואי בעית אימא הא מני רבי אלעזר ברבי שמעון היא דאמר האי מקום לחוד והאי מקום לחוד [ו]דתניא דמים התחתונים ניתנין מחוט הסיקרא ולמטה והעליונים מחוט הסיקרא ולמעלה אמר רבי אלעזר ברבי שמעון במה דברים אמורין בעולת העוף אבל בחטאת בהמה היא עצמה אין נעשה אלא על גופה של קרן: [ז]תנן התם שהיה רבי עקיבא אומר כל דמים שנבנסו להיכל לכפר פסולים וחכמים אומרים חטאת בלבד רבי אליעזר אומר אף האשם שנאמר כחטאת כאשם בשלמא רבי אליעזר בדקאמר טעמא אלא רבנן מאי [ג] טעמא אמר רבא אשם נכנם דמו לפנים פסול לא מצית [ד] אמרת קל וחומר מעולה מה חטאת שאין נכנס דמה לפנים פסולה נכנס דמו לפנים כשר אשם שנכנס דמו לפנים כשר אינו דין שנכנס דמה לפנים פסולה נכנס דמו לפנים פסול אמר להו רבי אליעזר מקיש אשם לחטאת **חטאת העוף.** דמה למטה לקמן בפרק קדשי קדשים (דף סג.): **אינה מן זבח.** נלע מין מליקה: **אין להן קצבה.** לדמיהן ומשם יש לו קצבה לדמיו [ו] נכסף נקשים: **כחטאת חופה.** חוזרק דמה וכחטאת כתיב ומיעט אותה בחטאת כחטאת מקום ממן דמו של חטאת: **אי הכי.** נשמיטת חטאת נמי כתיב (ו) אותה לחטאת ומיעוטא הוא ולידרשה ר' אליעזר למעוטי אשם מפסול שלא לשמו: **שייר עולת העוף.** שהיה למעלה דילפינן לקמן (דף סה.) מומלן והקטיר מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה בראשו של מזבח: **כוזיחה** [ט] **לא שייר מידי.** (ו) **מדבר שהוא זבח** לא שייר כלום שכל הזבחים נמעטו שלא יהא דמו [ח] למעלה ועולת העוף לאו דחיונו הוא זבח כמותו: **הא מני.** נלע חסיד עולת העוף שיור רבי אלעזר בר' שמעון היא: **דאמר הבי מקום.** דחטאת בהמה לחוד ועולת העוף לחוד מע"פ שאסיהם למעלה אין מקומן שוה הלכך במיעוטא דגבי זריקת חטאת ליכא שיור: **נמה דכתיב חמורים.** דעליונים לא קביע להו מקום נלע שיהא מן החוט ולמעלה: **נעולת העוף אבל חטאת בהמה אינה נעשית נלע בגופה של קרן.** החנן של אמה על אמה שבאשם מזבח [ט] שכל למטה מן הקרנות פסולה ואף על פי שהיא למעלה מן החוט מרבע אמות: **כל דמיס.** המיוחדים שנכנסו להיכל לכפר פסולין ואף על גב דלא כתיב נלע וכל חטאת תאמר יוצא מדאמה וגו' (ויקרא ו) מרבה רבי עקיבא קדשי קדשים וקדשים קלים מריבוי דכל וכל לקמן בכל הזבחים שנתערבו **מאי טעמייהו.** הא ולהי לימקש אשם לחטאת: **עולה**

מיהא כל"ל [ש"מ: כה] דמן [ש"מ: כטב] המזבח (ש"מ: ל) מיתת מצורע מיותר כי ממעוטע כתיב בחטאת אשם (ויקרא יד:) אלא כחטאת אשם נמי מלי מפקי מ"מ שם חטאת מכפרת על מיתי כריתות משלי כחטאת. ול"ל דשם חטאת (ויקרא ז ז) כתוב בחטאת כאשם, ועי' רש"י מנחות כח ע"ב ד"ה היקש לחטאת ואשם וכו' (הגר"ר ב). ועי' יפה עינים וכ"ע לעיל מות ו: לא] דענוד מחטאת כל"ל (ש"מ) וכן בל"ל ושם דענוד ענוד: לב] גמירי בריש מנחות ואין ג"ש למחצה אלא אי כר', כל"ל (ש"מ): לד] עי' ל"ק, פ"מ, מ"ש וטו"ק, מ"ם לנתר דכרי המוס'. וכפ' סי"ו כ' דמתיבת ותימה עסה"ד מלמיד טועה כתבו. וכ"ו ש"מ יש הגהה על הגליון ו"ל, [ממר] הכותב נר' שבכלן מסר וכך לריך להיות [באשם] וי"ל דאיכא למפרך [מה] לעולה שכן אינה מכפרת ותו כר' ודו"ק היטב כ"ל: לה] נל"ו ד"ה בחטאת (כי"מ וצ"ע) וכ"ה בל"ל בגמ' ובמוס', וכמו לפניו לעיל בחטאות החיצונות, אך בש"מ כ"ל מגיה בגמ' מחטאת וכלפניו: ל] טעונין (כתה"י וד"ה): יא] ל"ל ארבע מתנות, ארבע מתנות על ארבע קרנות (ש"מ כ"י, וכ"ה ברש"י). [בש"מ שבל' ועלמ"ש בגמ' כ) ליינו בטעות הגהה זו בש"מ]. התימות (שכן טעונה) ליתא בכתה"י וכל"ו. והוסיפוס בדפוס פפל"מ ושם בסוגריים מרובעים. וכמ"ל בכלי להסמיק בין התירון והקוגיא. אך לפי נוסח הל"ל של הש"מ גוס גם בל"ו: יב] אמרת בחטאת כו' כל"ל (ש"מ ומ"כ). בכתה"י אם אמרת בחטאת שכן דמה למעלה: יג] ל"ל בשחיטת חטאת (גליון). בכי"ל בשחיטה: יד] בשחיטת (*ש"מ). והוס מן הפירוש, ולמה לעיל גוס ב: טו] ס"ל טעמיה דר' יהושע דסמיך (ש"מ). ועי' ל"ק: טז] דרשי (*ש"מ כ"י): יז] ותיתי בר' דנאכלין בל"ל. (*ש"מ, וכ"ה בכי"צ בגמ'): יח] פסולה (כתה"י): יט] האשם (*ש"מ): כ] נ"ל מתנות ארבע נפסקות זו מזו דהא ארבע קרנות כתיבי (כי"פ). וכן בכי"ם הגיה ד' קרנות, ולמה הנ' הכ"מ: כא] דאוהה מתנה שנותן לקרן שהיא (כי"פ וד"ה ב"ו): כב] טעונה (כתה"י): כג] דקתני התם (*ש"מ): כד] קרן שהיה אבן כל"ל (צ"ק וק"ו), ולמה סגהה הכ"מ. בש"מ הגיה קרן נמשך מלמעלה ומלמטה והקרן היה אבן, [לכאורה ל"ל "ממשך מלמעלה למטה", ולכאן בש"י להלן: כה] המזבח לשוני מקצועותיו והדם כל"ל (צ"ק): כו] מתנתן (כתה"י): כז] בזביחה

חוזרני תלילה. ולא יקוס הדין. ולקמן פריך ומיהדר דינא ומיתי כמה הלד: **נאמר בה היא בשחיטה** [ד]. שעיר נשיא: **הרי הוא אומר בו.** ומין מסיפין על ההיקש. ולקמן [ג.] נסוף שמעתא מפרש טעמייהו [ב] לדרנן דסמכי להיקשא מחרינא והך היקשא דלרשיון [ב] למילתא אחריתי: **תיתי כמה הלד.** דפסח וחטאת נאכלין (ליום ולילה) אף לני לפיה משם: **לד ברת.** חטאת נאה על שגגת כרת ופסח מייתיס עליו כרת טהור שלא בדרך רחוקה: **שכן נכנס דמה לפני ולפנים.** כגון ביוס הכפורים: **בחטאות החילונות קאמרינן.** בשחטאי הפקולה ולע"ג דלא עיילי לפנים ומייתיסו ילוף ר' אליעזר: **אשם נכנס דמה לפנים פסול** [ה]. פירכא היא וה"ק ולימא לן מה לחטאת החילונה שכן נכנס דמה לפנים פסולה לכתיב הוא לשמה ולא לשמו כן פסח נאמר בו הוא בזביחה הוא לשמו כשר שלא לשמו פסול אבל [ג]אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין והוא עלמו שלא הוקטרו אימורין [ד] **כשר אמר לו** [ג]**ר' אליעזר הרי** [ה] **אומר** [ו]**בחטאת באשם** [ו] **מה חטאת** שלא לשמה פסול אף אשם שלא לשמו פסול אמר מר אמר לו ר' יהושע חוזרני חלילה ולמיהדר דינא ולייתי במה הצד משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן (ו) **צד ברת אמר** [ז] **לו ר' יהושע לא** אם אמרת בחטאת שכן דמה למעלה ולימא ליה לא אם אמרת בחטאת שכן נכנס דמה לפני ולפנים בחטאות החיצונות קאמרינן שאם נכנס דמה [ח] [לפני] ולפנים פסולה איה ליה לרבי אליעזר אף האשם (ט) שכן מכפרת על חייבי כריתות מחטאת [ט] **דשמיעת הקול שכן** טעונה ארבע מתנות [י]**כרבי ישמעאל דאמר** כל הדמים טעונה [י] ארבע מתנות [יא] (שכן טעונה על ארבע קרנות וליטעמיך האיכא ארבע [יב]**חד מתרי תלת טעמי נקט אמר מר אמר לו ר' יהושע לא אם אמרת** [יב] לימא ליה רבי אליעזר אשם נמי דמו למעלה אבי [יא]אשם דמו למעלה לא מצית אמרת ק"ו מעולה ומה עולה שהיא כליל [ב]דמה למטה אשם שאינו בכליל לא כל שכן מה לעולה שכן אינה מכפרת חטאת העוף תוכיח מה לחטאת העוף שכן אינה מין זבח עולה תוכיח לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן קדשי קדשים ודמן למטה אף אני אביא אשם שהוא קודש קדשים ודמו למטה א"ל רבא מפרזקיא לרב אשי ולפרוך מה להצד השוה שבהן שכן אין להן קצבה תאמר באשם שיש לו קצבה אלא היינו טעמא דרבי אליעזר דאמר קרא [ב]הכהן המחטא אותה אותה דמה למעלה [ג] ואין דמו של אחר למעלה אי הכי חטאת [ג] נמי נימא [ג]אותה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה הא שאר זבחים בין לשמן בין שלא לשמן כשרין [ד] ההוא אותה לאו דוקא דהא שייר פסח הכא נמי לאו דוקא דהא שייר עולת העוף בזביחה מיהא לא שייר מידי ואי בעית אימא הא מני רבי אלעזר ברבי שמעון היא דאמר האי מקום לחוד והאי מקום לחוד [ו]דתניא דמים התחתונים ניתנין מחוט הסיקרא ולמטה והעליונים מחוט הסיקרא ולמעלה אמר רבי אלעזר ברבי שמעון במה דברים אמורין בעולת העוף אבל בחטאת בהמה היא עצמה אין נעשה אלא על גופה של קרן: [ז]תנן התם שהיה רבי עקיבא אומר כל דמים שנבנסו להיכל לכפר פסולים וחכמים אומרים חטאת בלבד רבי אליעזר אומר אף האשם שנאמר כחטאת כאשם בשלמא רבי אליעזר בדקאמר טעמא אלא רבנן מאי [ג] טעמא אמר רבא אשם נכנם דמו לפנים פסול לא מצית [ד] אמרת קל וחומר מעולה מה חטאת שאין נכנס דמה לפנים פסולה נכנס דמו לפנים כשר אשם שנכנס דמו לפנים כשר אינו דין שנכנס דמה לפנים פסולה נכנס דמו לפנים פסול אמר להו רבי אליעזר מקיש אשם לחטאת **חטאת העוף.** דמה למטה לקמן בפרק קדשי קדשים (דף סג.): **אינה מן זבח.** נלע מין מליקה: **אין להן קצבה.** לדמיהן ומשם יש לו קצבה לדמיו [ו] נכסף נקשים: **כחטאת חופה.** חוזרק דמה וכחטאת כתיב ומיעט אותה בחטאת כחטאת מקום ממן דמו של חטאת: **אי הכי.** נשמיטת חטאת נמי כתיב (ו) אותה לחטאת ומיעוטא הוא ולידרשה ר' אליעזר למעוטי אשם מפסול שלא לשמו: **שייר עולת העוף.** שהיה למעלה דילפינן לקמן (דף סה.) מומלן והקטיר מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה בראשו של מזבח: **כוזיחה** [ט] **לא שייר מידי.** (ו) **מדבר שהוא זבח** לא שייר כלום שכל הזבחים נמעטו שלא יהא דמו [ח] למעלה ועולת העוף לאו דחיונו הוא זבח כמותו: **הא מני.** נלע חסיד עולת העוף שיור רבי אלעזר בר' שמעון היא: **דאמר הבי מקום.** דחטאת בהמה לחוד ועולת העוף לחוד מע"פ שאסיהם למעלה אין מקומן שוה הלכך במיעוטא דגבי זריקת חטאת ליכא שיור: **נמה דכתיב חמורים.** דעליונים לא קביע להו מקום נלע שיהא מן החוט ולמעלה: **נעולת העוף אבל חטאת בהמה אינה נעשית נלע בגופה של קרן.** החנן של אמה על אמה שבאשם מזבח [ט] שכל למטה מן הקרנות פסולה ואף על פי שהיא למעלה מן החוט מרבע אמות: **כל דמיס.** המיוחדים שנכנסו להיכל לכפר פסולין ואף על גב דלא כתיב נלע וכל חטאת תאמר יוצא מדאמה וגו' (ויקרא ו) מרבה רבי עקיבא קדשי קדשים וקדשים קלים מריבוי דכל וכל לקמן בכל הזבחים שנתערבו **מאי טעמייהו.** הא ולהי לימקש אשם לחטאת: **עולה**

תורה אור השלם

1. לֹא תֹאפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשַּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם:
ויקרא ו, י

ולהתוס' צ"ל פסוק זה: וְשָׁחַט אֶת הַכֶּבֶשׂ בְּמקום אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הַחַטָּאת וְאֶת הָעֹלָה בְּמקום הַקֹּדֶשׁ כִּי בְּחַטָּאת הָאָשָׁם הוא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוא:
ויקרא יד, יג

ולמה"ש צ"ל פסוק זה: כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֵּר בּוֹ לוֹ יִהְיֶה:
ויקרא ז, ז

2. הַכֹּהֵן הַמְחַטֵּא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמקום קָדֹשׁ תֵּאָכֵל בְּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד:
ויקרא ו, יט

3. וְקָמַץ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת בְּמקום אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה:
ויקרא ד, לג

גליון הש"ס

גמ' ואין דמו של אחר למעלה. עי' נקמן דף נג ע"ב תוס' ד"ה מה להלן: שם ההוא אותה לאו דוקא. עיין נקמן דף נה ע"ב תוס' ד"ה מה חטאת: שם אמרת ק"ו. עי' ב"מ דף (קטו) [קיד] ע"ב תוס' ד"ה ולימך: תוס' ד"ה מה וכו' שכן באין בצבור. כלנקמן דף יג ע"ב:

מוסף רש"י

חלילה. לשון מחול סביב (פסחים מח:) **חטאת נאמר בה היא בשחיטה היא לשמה כשירה שלא לשמה פסולה.** כשעיר נשיא שהוא בשחיטתו ושמו לוחו בשעה שהוא שוחטו לפני ד' חטאת הוא שיחטנו לשם חטאת ואם לאו פסול הוא ואם לאו פסול לשם מעשה בהוייתו יהא שם כשהוייתו לפני ד' חטאת הוא שיחטנו לשם חטאת ואם לאו פסול הוא ומיהו לפני מי שחייב בחטאת אף אשם נאמר בו הוא, הוא לשמו כשר שלא לשמו פסול. נלו לא תהכל והקטירו המזבח אשה לריח ניחוח לה' אשם הוא לאחר הקטרת אימורין. ולא לפניו מיניה, ולימך למימר בהקטרה דמיפלגי

שיטה מקובצת

הרי הוא אומר בחטאת באשם. פ"ה להיקשא הוא וכו'. ול"ת והלא אין היקש למחלה, וי"ל דשאני הכא דמיעטו רחמנא מאותה שלא לשמה שאם פסול אינה מחללת כדאמרינן לעיל (דף ה.). ול"ת רבי אליעזר למה לריכ לאי אחה. וי"ל דלריכ לאותה כרת אחת דמחמת שלא לשמה לעיל (דף ע:) מאותה, ולולית קרא לחכי הוה אלמא **מה חטאת שלא לשמה פסול.** פי' כמו חטאת שחטאת שלא לשמה. ול"ת והלא בגופיה דחטאת לא כתיב פסול שלא לשמה לעכב (אלא דילפינן מקרא) ול"ל דלמה לן קרא דחטאת (תוס' סוך) ול"ל דלמה לן למילף בקדשים, ול"ל דלמה לן קרא דחטאת (תוס' סוך) דאיתקש לעולת העוף (מנחות) לכולהו, ולא גריכ לן בחטאת שלא לשמה דכיון דעיכובא ועיכובא דחטאת מכיבה ואין זה למד מן הלמד (תוס' סוך): **בחטאת** דשמיעת הקול ליתי. פי' לעיל מה טעם כתיב. ול"ת ל"ל מאי פריך לעיל שם נהן לד כרת. וי"ל דמ"מ (שם) [בשם] חטאת מיהא כתיב. ול"ת ל"ל דחטאת מכפרת על מיתי כריתות משלי כחטאת. וי"ל דשם חטאת מכפרת על מיתי כריתות משלי כחטאת. ול"ת דשם חטאת (ויקרא יד) כתוב בחטאת כאשם, וי"ל דשאני הכא דמיעטו רחמנא מאותה שלא לשמה שאם פסול אינה מחללת כדאמרינן לעיל (דף ה.). ול"ת רבי אליעזר למה לריכ לאי אחה. וי"ל דלריכ לאותה כרת אחת דמחמת

עולה שהיא כליל נכנס דמה לפנים כשרה אשם שאינו כליל לא כ"ש מה לעולה שכן אינה מכפרת מנחת חוטא תוכיח ולימא חטאת העוף תוכיח חטאת העוף [ב]בעיא דרבי אבין היא [ג] ולפרוך מה למנחת חוטא שכן אינה מין זבח עולה תוכיח [ד]וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן קדשי קדשים ונכנס [א] (דמן) לפנים כשרין אף אני אביא אשם שהוא קודש קדשים ונכנס דמו לפנים כשר אמר ליה רבא מברניש לרב אשי ולפרוך מה להצד השוה שבהן שכן אין להן קצבה תאמר באשם שיש לו קצבה אלא היינו טעמייהו דרבנן דאמרי אשם ששחטו שלא לשמו כשר היינו דאיתקש מנחה לחטאת מנחה לאשם [ד]דתניא רבי שמעון אומר [ה]קדש קדשים היא כחטאת וכאשם [א]מנחת חוטא הרי היא כחטאת לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה מנחת נדבה הרי היא כאשם לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה אלא לרבי אליעזר למאי הלכתא איתקש מנחה לחטאת ומנחה לאשם [ב] לכי אידך דרבי שמעון [ג] דתנן [ב]שלא בכלי שרת פסולה ורבי שמעון מכשיר [ו]ואמר רב יהודה בריה דרבי חייא מ"ט דר"ש אמר קרא קדש קדשים היא כחטאת וכאשם [ז]בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת [ג] בכלי עובדה בשמאל כאשם ור"ש האי קרא מפיק ליה להכי ומפיק ליה להכי עיקר קרא לכדרב יהודה בריה דרבי חייא הוא דאתא ומנחת חוטא דפסולה שלא [ג] לשמה [טעמא אחרינא הוא] חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא מנחת חוטא נמי כתיב בה היא [ג] ולרבנן למאי הלכתא איתקש אשם לחטאת לומר לך מה חטאת טעונה סמיכה אף אשם טעון סמיכה: יוסף בן חוני אומר הנשחטין כו': א"ר יוחנן יוסף בן חוני ורבי אליעזר אמרו דבר אחד רבה אמר [ד] באחרים לשם חטאת פליגי [ה] דתניא [ב] הפסח שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט אחרים לשם פסח בזמנו רבי אליעזר פוסל ורבי יהושע [ג]מכשיר א"ר יהושע אם [ה] בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו אחרים כשרים לשמו בזמנו שהוא כשר לשמו אינו דין שיכשרו אחרים לשמו אמר לו רבי אליעזר או חילוף הדברים ומה אם בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו הוא כשר לשם אחרים בזמנו שהוא כשר לשמו אינו דין שיכשרו אחרים לשם אחרים ויוכשר פסח בארבעה עשר שלא לשמו וכך אתה אומר מה לי הוכשרו אחרים בשאר ימות השנה לשמו הוא [ו] אחרים בזמנו לשמו שכן הוא פסול לשם אחרים אמר לו רבי יהושע אם כן הורעתה כח פסח ונתת כח בשלמים חזר רבי אליעזר ודנו דין אחר מצינו מותר פסח בא שלמים ואין מותר שלמים בא פסח ומה פסח שמותרו בא שלמים שחטו בזמנו לשום שלמים פסול שלמים שאין מותרן בא פסח אם [ז] שחטם לשם פסח בזמנו אינו דין שיהו פסולין

עולה נכנס דמה לפנים כשרה. נין לרבנן נין לרבי מליעזר דלא דרשינן [ה] כל וכל והיקשא נמי ליכא הכא: **מנחת חוטא.** דקרבן עולה ויורד לשמיעת הקול: **תוכיח.** שמכפרת ואם נכנסה לפנים כשירה דלא פסל הכתוב אלא דם: **ומימ חטאת העוף תוכיח.** והכי שפיר טפי שהוא ממיני דמים ולאויה להוכיח על מיני דמים: **חטאת העוף בעיא דר' אבין היא.** היכא דהכניס דמה לפנים בטומרה שאין לדמה קבלה ומיבעיא ליה בפ' דם חטאת (לקמן נב:) אם נפסלה בכך או לא ולא מיפשיטא ליה: **דמה.** שאר יונה מדמה: **ולא כשרה.** שאם נכנס כשרה להיכל אינה נפסלת: **דם דמה לא דרים.** דכיון דלא מצי למיכתב וכל חטאת שאר יונה לא אהל מועד לתיטערין למיכתב דם למעוטי שאר חורמים דקרא למיכתב מדמה: **קדש קדשים היא כחטאת וכאשם** [ט]. במנחה הוא דכתיב וקח ג"כ שמעון מדקח מקיש מנחות לחטאת ואשם להכי מקיש [י] [לשיטה לומר לך דיש מהם כחטאת ויש מהם כאשם] שאשה מנחת חוטא כחטאת דלא לשמה לשמה פסולה ומנחת נדבה כאשם דכשר שלא לשמו: **אלא לרבי אליעזר.** כיון לחטאת ואשם כי הדדי נינהו למאי הלכתא איתקש לתרוייהו: **שלא בכלי שרת.** שלא קדש הקומץ בכלי שרת פסולה [ט] שהמנחות הוקשו לזבחים ליטעון מרבע עבודות [י] קמיבעי ליה שחיטה מתן קומץ בכלי שרת כנגד קבלת דם הולכה כנגד הולכה הקטרה כנגד זריקה: **ור"ש מכשיר.** מ"ט הואיל וידו נקומצו עד המזבח והקטירו: **לחטאת ולאשם.** להכי איתקש מנחה לחטאת ולאשם שאין שוין בהלכותיהן לומר לך: **בא לעובדה.** בהלכות [יא] והקטרת ידיה שלא בכלי: **עובדה בימין.** שהקומץ בה מזריקת דם חטאת שהיא ידיה בחטאת וימין לכתיב בחטאת [ויקרא ד] ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן וגו' ודרשינן לקמן בפ"ב (דף כד.) באצבעו ונתן שלא תהא נתינה שלא בימין לכל מקום שנאמר באצבע וכהוא מינו שלא בימין: **בא לעובדה בשלו.** לשמי בשמאל כאשם. עובדה לקדישו קומץ בשמאל שהרי מצינו בחטאת דכתיב ביה שמאל (שם י) הפסח שעברה שנתו. שעולה שמתקל קודש ד"ש ונתן והפרישו לשם פסח וכי מטח ר"ש ניתן והפרישו ועברה שנתו מו לא מזי לפסח לכתיב זכר בן שנה, וקאי לשלמים כדליפי' בפירקין דלקמן פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא (פסחים סב:):

עין משפט
נר מצוה

נא א מיי' פרק טו מהלכות פסה"מ הלכה כ':
נב ב מיי' פרק יא מה הלכה ו':
נג ג מיי' פט"ו מה הלכה יב:

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטַּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג
2. לֹא תַאֲפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשַּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם: ויקרא ו, י

מוסף רש"י

עוכב להוא עצמו שלא הוקטרו לאישים כשר דאין כפרה אלא כדם, ומ"ג דכתיב בהאי קדש קדשים הוא קודם שחיטה, לא ילפינן מיניה אלא מעשה לשמו אלא שהוא עם שאר הקרבן כגון חטאת שחט שלא לשמה והיקיש דכתיב גבי חטאת מעבודת הדם (לעיל ה:) **האיכא אצבע.** דכתיב בחטאת ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן [וגו'], ודרשינן לקמן בפ"ב בחלבו ונתן אלא מהכא שמיה נתינה אלא בימין לכל מקום שנאמר אצבע ונתן אלא מהכא ימין (להלן יא.) **במה דברים אמורין** בעולת העוף. שנעשית למעלה כדלמרינן בפרק קדשי קדשים (להלן סד:) **אבל בחטאת** בהמה. דכתיב בה קרן בהליץ אינה נעשית כו' (להלן נג.):

ע"כ מעמוד קודם

תאמר באשם שיש לו קצבה. שאם יש לו קצבה לדמיו בכסף שקלים (לעיל י:) **דמה ולא בשרה.** דמי דמה כתיב, שאר יונאה מדמה וכן בפ' חמץ בדיקה (לקמן פב:) **שלא בכלי שרת פסולה ור' שמעון מכשיר.** אלא קדש קומץ בכלי שרת, דבמתניתא מנחת חוטא ולא לא פליגי דבעית כלי כלמרמינן בפרק שתי הלחם בא לעובדה ביד. דתקטרת קומץ שהיא במקום זריקה ביד אלא קדשו בכלי (מנחות כו.) **בא לעובדה בכלי.** שקדש קומץ בכלי עובדה בשמאל כאשם. עובדה לקדישו קומץ בשמאל דכתיב מלוא חופניו (שם) (המורה לשולח) בפרק הוקל (המורה לשולח) שלמים עליו כדפי'. וכ"ת דתקטרת היקשא לומר דמה חטאת טעון ימין אף קמיצה בעי ימין. תיפוק ליה דכפ"ק דמנחות (דף י.) מייתי מרי קרקי מד לקומץ ומד לקדישו קומץ. ואי משום עבודת ימין לחוד (כיון לעובדה בימין כחטאת עובדה בימין) הא לית להו לרבנן (לקמן שלא בכלי שרת פסולה) דכל מקום שנאמר אצבע אי כהוגה אינה אלא ימין. וי"ל דתקטרת היקשא דתקטרת במזבח (לקמן דף נא.) מה חטאת פסולה שלא במתנת ימין. וי"ל דלכך בא זה דאפשר לשמועינן דאין מנחת נדבה כחטאת שלא לשמה הכי הוא כאשם (תוס' סוד):

הגהות הב"ח

(א) גמ' בעיא דרבי אבין היא מה כ"ל ומיבעיא ולפריך נמחק: (ב) שם שיבמין כחטאת בא לעובדה בכלי עובדה: (ג) שם שלא נאמר אל ה"ט חטאת טעמא מאי: (ד) שם כדתניא דאפשר: (ה) רש"י ד"ה מנחת חוטא כתוב בה חטאת כ"ל ומיבעי כי נמחק: (ו) ד"ה וריבה וכו' בן חוני ור' אליעזר ר"א לא פסיל שלא: (ז) ד"ה ז"ל כ"ש ואם וכו' שנאמר לשמו. נ"ב פי' לשם שלמים: (ח) בא"ד נמחקת שלא לשמו גדול כחו בשלמים מבפסה.

שינויי נוסחאות

א) ונכנס לפנים כ"ל, ומיבעי דמן נמחק (פ"ש"ם), כי במנחה אין לס (דק"ס): ב) כ"ל ליתא מיבעי ומנחה לאשם, ונוח כי ממנחה לאשם ל"ק דאיצטריך למיכתב שלא לשמה פסולה. ומני שלמיעוט ה"פ למילי הילכתא איתקש למיכתב לשלמים ולכדפי"ש: ג) כ"ל עוסק אשם נמי כתיב ביה הוא, ההוא לאחר הקטרת אימורין הוא דכתי, ואלא הוא למאי אתא, לכדרב הונא אמ' רב דאמר רב הונא אמ' רב אשם שניתק לרעייה ושחטו שהם כשר לשום עולה, ניתק אין לא ניתק לא. וכ"ה בממנחות (ד ו) ע"ש: ד) בכ"מ אמר רבה. וכ"ש ורבה אמר. ועי' בס"ז שכתב להמנם' נגסי ובאחרים נו"ן, וכ"כ מפרש דבכי כ"י, ועי' בתוס' לקמן ע"ב ד"ה ממנ': ה) בכתה"י ומה אם: ו) יוכשרו (כ"מ וצ' וכ"ה ברוש"י): ז) מיבע אם ליתא בכתה"י: ח) ס"ל דרשי (פ"ש"מ): ט) וכאשם יש מהם שהוא כאשם כחטאת ויש מהם שהוא כאשם האי קרא במנחה כו'. כ"ל (פ"מ), ובדפפד"מ נדפסה הגרסה בעי"י להלן בממון ולכפניו. וכתב בדק"ס שנדולד הוסיפוהו ע"פ כת"י: י) ממיע לה כ"ל (פ"מ): יא) ממיע לה כ"ל (פ"מ): יב) כ"ל ואי לא כתיב (פ"מ): יג) כ"ל ואי לא כתיב (פ"מ): יד) כ"ל כה פסח (פ"מ): טו) כ"ל כה פסח (פ"מ): טז) כתה"י ומ"ש גרים לר"ש בדאמרינן לקמן כו', וכ' שכם"ל ליתא כל הקטע שבינתיים: יז) את אצבעו (כ"י, וכ"ה במקרא). ועי' מלפ"ט: יח) כ"ל דלא (פ"מ): יט) [ומ"ש] בה"ז): כ) כתה"י בקביעות. ותיבת לעכב ליתא. וכ"ש לעכב בקביעות: כא) כ"ל כלומר אם (פ"מ): כב) כ"ל והדין הוא כן בתמי' וכי יכול אני להכשיר כו' (כ"י-פ). כ"ל ובדין זה אני יכול להכשיר (כ"י-ר"י): כג) [כ"ו] ק"ו זה ותכשירנו (כ"י-ר"י). ס"ל ותכשירו שלא לשמו דלא תדרוש [ק"ר] זה כמו דלא תדרוש האחר שיש עליו כו' (פ"מ): כד) ועוד ק"ו כ"ל (פ"מ): כה) [כא] נמי באחרים כ"ל (פ"מ): כב) והא נמי (כתה"י). כ"ל והאי דין נמי (פ"מ): כג) כ"ל כה פסח (פ"מ): כד) מיבע לה כ"ל (פ"מ): כה) כ"ל גדוע (בפקום גדול) (גליון): כו) כ"ל כתיב. וסס"ד, ומ"ד מנחת נדבה (צ"ק): כז) כ"ל חולין הוא אתי, וכ"ל בה) גי' כ"ק ומ"מ קשה למ"ד דלא בעי למד וכו'. וכעי"ז בפ"מ. ועי' בת"ז, בה"ז, מ"ק מבפה מקומן בכ"ל (פ"מ): כח) בדפדיך בפרק איזהו מקומן כ"ל (פ"מ): ל) מיבעי הכי גרסינן בפ"מ: לא) אל"ש כמולין דף כט ע"ב ולקמן דף נא ע"ב ובפמנחות פג ע"ב ליתא להמי פיומא, ואולי היה כך גירסתם או שהוא מדברי התום' דלעיל בעו להמי בחטאת וכאשם להכי (גליון):

כח פסח. עיין בהשמטות בסוף המסכת: **תוד"ה** מנחת חוטא כו' ומנחת נדבה כאשם לאו משום דמיאשם יליפא. נ"ב, לפסח גופיה לפ יתיעון דכשר מקרא [ליה] דכתיב [מ]שלמים דכתיב ביה הוא [ומיהו] דליתקוש [כל המנחות] כולהו לשלמים, וי"ל לנכך בא זה דאפשר לשמועינן דאין מנחת נדבה כחטאת שלא לשמה הכי הוא כאשם (תוס' סוד):